

LIMBA ROMÂNĂ CA LIMBA STRĂINĂ – METODE INOVATIVE DE PREDARE

Claudia Elena DINU

Facultatea de Medicină a Universității de
Medicină și Farmacie Gr. T. Popa Iași.

Abstract

Predarea limbii române ca limbă străină devine tot mai importantă în noul context european, de promovare a identităților lingvistico-culturale. În acest context este necesară și o înnoire de formă și de substanță a metodelor de predare, de noi modele de învățare.

Key-words: metode inovative, motivație, armonizare, specificitate

Inovația în predarea limbilor străine este firească și se fundamentează pe aspectul viu al domeniului. Limba însăși este vie prin aportul vorbitorilor la evoluția ei și în același timp subiecții interesați de învățarea unei noi limbi sunt realități vii care se înscriu în contexte dinamice.

Problema motivației constituie un vector determinant în procesul de învățare. Aceasta nu este însă un element implementabil psihologic la un nivel generic ci se constituie în funcție de fiecare context al învățării. În funcție de variabila context, motivația se activează sau nu la nivelul subiectului/subiecților. Desigur există câțiva factori importanți care crează dimensiunea și consistența motivațională. Aceștia sunt biologici, de învățare și cognitivi. Aceștia sunt dublați de alte câteva elemente subiective contextuale: interesul, scopurile, trebuințele, valorile, aspirația, expectanța (Gage and Berliner, 1992). Am menționat interesul ca prim termen al înșiruirii de mai sus. Acesta este unul din pivoții care au contribuit la succesul abordărilor interdisciplinare. Atunci când cel care învață manifestă interes pentru un anumit domeniu al cunoașterii el va învăța motivat și mult mai ușor date ale unui alt domeniu în care primul este instrumentalizat sau servește drept adjuvant.

În procesul învățării limbilor străine inovația, noile tendințe valorizează din ce în ce mai mult acest tip de demers. Politicile educaționale europene acordă o importanță deosebită interdisciplinarității în cadrul criteriilor de eligibilitate. Limbile străine care beneficiază de o tradiție mai îndelungată de predare sunt primele care și-au înscris abordările în acești termeni.

Odată cu noile raporturi politice din spațiul intraeuropean și raporturile între limbi și între metodologiile lor de predare au capătat o dinamică nouă. Intrată într-un proces din ce în ce mai extensiv, predarea limbii române ca limbă străină a reacționat armonic în raport cu aceste realități ale zilelor noastre. Însă inovația în acest domeniu nu înseamnă doar un simplu proces mimetic de transferare dintr-o zonă geodidactică în alta. Primul element care eludează din start o astfel de posibilitate este acela că fiecare limbă are date lingvistice specifice care împiedică simpla copiere.

În predarea limbii române ca limbă străină inovația ca reacție armonică este una complexă și vom încerca să o descriem în paginile următoare prin câteva exemple concrete.

Proiectele cu finanțare europeană sau/ și cu impact european constituie în ultimii ani o bază foarte importantă de susținere a ideilor inovatoare din domeniul predării limbilor. Ne vom opri în continuare la doar câteva exemple, dintre cele mai recente din sfera implicării personale, care au fost gândite și propuse într-un parteneriat larg, incluzând din partea română Fundația Euroed Iași. Acestea se adresează unei palete foarte diverse de beneficiari.

Un prim exemplu asupra căruia ne vom opri este proiectul ALL. Activitățile proiectului sunt gândite pe trei ani; dintre acestea menționăm selectiv: inițierea și experimentarea diferitelor tipuri de comunicare la distanță, stabilirea modalităților de coordonare, explicitarea învățării mixte în accepția proiectului, descrierea modului cum ar trebui să fie materialele prevăzute, design-ul chestionarului și detalii de aplicare a acestuia, alegerea modului de prezentare a conținuturilor, definirea structurii, listarea obiectivelor lingvistice, selectarea conținuturilor, realizarea unor scheme preliminare cu cele mai importante activități, evaluarea instrumentelor și metodelor, secvențierea, delimitări metodologice, producerea de cursuri (pregătirea și transferarea de conținuturi pe site), diseminarea. În acest proiect instituțiile partenere sunt foarte numeroase și provin din diferite țări, în principal membre UE, recente sau mai vechi: CNAI – Spania (coordonator), Associazione Alchimia – Italia, Vilnius Gediminas Technical University – Lithuania, Mikolo Romerio Universitetas, Kindersite Project Ltd. – UK, School of Lifelong Education and International Development. Institute of Education. University of London – UK, Znanie Association – Sofia, Bulgaria, Cukurova University – Turcia, Fundatia Euroed, Iasi, Romania. Constituirea echipei de parteneri este primul aspect semnificativ în sensul discuției pe care o propunem aici. Principiul care a generat parteneriatul a fost acela de a include limbi care au devenit importante în contextul lărgirii europene sau în perspectiva evoluțiilor imediate. Astfel, un tip de produse rezultate sunt cele patru cursuri pentru predarea limbilor bulgară, lituaniană, română și turcă ca limbi străine. Aceste cursuri au versiune de acces și în câte una

din următoarele limbi: spaniolă, franceză, italiană, respectiv engleză. Aceste date ne conduc în mod evident la înțelegerea conceptului de reacție armonică în inserarea predării limbii române ca limbă străină în contextul european al domeniului. În concret, datele de principiu au fost unitare pentru toate cursurile concepute, dar particularitățile impuse de specificul fiecărei limbi au fost de asemeni respectate. Există la acest proiect două aspecte pe care le considerăm importante și asupra cărora ne vom opri în continuare: conceptul de învățare mixtă și modul de derularea efectivă a cursului.

În privința datelor unitare de principiu menționăm mai întâi ca acest proiect se fundamentează pe ideea conform căreia pentru adulți învățarea unei limbi străine trebuie să fie corelată cu dezvoltarea autonomiei și acordarea unei flexibilități. Acestea se realizează aici prin învățare mixtă, adică îmbinarea între folosirea tehnologiei informatice cu metodele tradiționale. Astfel sunt valorificate beneficiile sistemului de învățare în clasă și cele facilitate de lucrul on-line, dublat de comunicarea, mult flexibilizată, de acasă, cu profesorul și cu toți colegii. Astfel, în funcție de nevoile fiecărui cursant, oriunde s-ar afla, având un calculator în față, are acces la: profesor, colegi, biblioraftul virtual personal, caietul pentru vocabular, un tutorial on-line, rapoarte și evaluări, criteriile pentru nivele, asistență pentru efectuarea temelor scrise, proiecte, forumuri, link-uri pentru resurse on-line. Păstrând un rol bine definit, profesorul cedează o parte din activitățile lui tradiționale cursanților, mai ales cu privire la alegerile în raportarea la tehnici și conținuturi. Dialogul dintre profesor și student se realizează într-o formă puțin diferită. Cursantul are libertatea de a-i scrie oricând și de a-și exprima astfel orice incertitudini, griji, comentarii sau întrebări. De asemenea profesorul trimite un mesaj săptămânal în care amintește tuturor ce se va discuta săptămâna viitoare. Un principiu important care se află la baza învățării mixte și care se manifestă în interiorul relației cursant–profesor este acela de a aloca în curs un timp de reflecție (în tutorialul on-line, în jurnal și în clasă), din care se deduce modul cum poate fi îmbunătățit procesul de învățare. Unul din elementele de bază pentru o învățare autonomă eficientă este evaluarea continuă a progresului. Pe lângă clasicele teste, date în clasă la finalul fiecărui modul, în funcție de materia studiată., există pe parcursul acestui tip de curs diferite metode și momente pentru a evalua și, de asemeni, mai multe persoane care sunt implicate în evaluare. Profesorul, având cunoștințe și experiență solide, evaluează continuu, deci opiniile lui sunt foarte prețioase. Totuși cea mai importantă persoană care face evaluarea este în acest tip de curs chiar studentul însuși. Pentru a-și păstra motivația, trebuie să realizeze cât și cum a progresat. Dar pentru a realiza acest lucru în cunoștință de cauză, trebuie să fie capabil mai întâi să-și stabilească anumite obiective și apoi să evalueze dacă le-a realizat sau nu. Studentul va ajunge

să fie capabil să ofere cel puțin un răspuns în jurnal pentru fiecare modul referitor la munca depusă și la punctele în care estimează că a progresat. Părerile studenților despre organizarea și desfășurarea cursului sunt de asemenea prețuite. În caz de probleme, ei sunt invitați încă de început să le comunice.

În derularea efectivă a cursului intervin datele de specificitate. Pentru fiecare capitol de curs, există o listă on-line cu tot ceea ce trebuie să știe cursantul și unde se găsesc aceste informații. Lista oferită la începutul activităților on-line este cuprinzătoare, cu link-uri utile și referințe pentru cărți suplimentare de gramatică și vocabular. Pe de altă parte există lucrul clasic în sala de clasă, cursuri săptămânale de două ore, care constituie parte integrantă și esențială a procesului de învățare. Studenții participă la o multitudine de activități comunicative: jocuri de rol, chestionare, dezbateri etc. Se exersează gramatica și vocabularul într-un mod cât mai dinamic cu putință. Se tratează teme de actualitate, cu ajutorul materialelor scrise, video sau audio autentice. Studentul are șansa de a lucra în proiecte și de a face prezentări cu ceilalți colegi. Primește îndrumări de la profesorul său, însă el este cel care va pregăti și organiza munca pe care o alege dintr-o serie mai largă de propuneri cu scop de învățare: un blog al clasei, forumuri cinematografice cu DVD, prezentări on-line, prezentări powerpoint. La capitolul bibliografie materialele sunt mixte, parte din lecturi sunt obligatorii, parte sunt facultative. Primul pas important în acest sens este conștientizarea studenților că apelul la documentare este necesar pentru susținerea progresului în învățarea limbii. Ei pot alege între o serie de pagini de internet, posturi de televiziune, DVD-uri, CD-uri cu exerciții de gramatică și vocabular. Este bine ca materialele cu care se lucrează să fie familiare ca acces. Manualele sunt încă necesare pentru exersarea aptitudinilor și studierea structurilor gramaticale. Profesorul ajută pentru a orienta studenții să știe unde să găsească răspunsuri și materiale de ascultat pentru a putea să lucreze și pe cont propriu. Recomandările sunt făcute în funcție de nivel, tocmai de aceea este important ca studenții să-și înțeleagă, să-și identifice nivelul. Toate acestea sunt gândite axat pe aspectele particulare ale fiecărei limbi din proiect, nu doar la nivel de conținut, ci și la nivelul obiceiurilor care țin de mentalitatea, de datele de civilizație și cultură precise.

Un alt doilea proiect pe care îl vom prezenta - Language & Integration Through Singing - este axat pe predarea limbilor străine prin intermediul cântecelor. Motivația este aici diferită față de precedentul model, dar are o bază de susținere amplă și complex prezentată în literatura de specialitate. Autorii proiectului au inserat pe site-ul dedicat acestuia următoarea argumentație „Din punct de vedere neuro-lingvistic cântecele sunt extrem de utile pentru învățarea limbilor deoarece activează ambele emisfere ale creierului prin

expunerea persoanei la un input conținând atât muzică cât și cuvinte, într-un mod alternant, adică în mod global și analitic. Un aspect foarte cunoscut este influența majoră pe care o are muzica asupra ritmului inimii, asupra ritmului respiratoriu, asupra comportamentului și emoțiilor. Saul (*Biblia, 1 Sam. 16-23*) a regăsit starea de liniște datorită lirei lui David. Pitagora spunea că muzica are un efect vindecător.” Și de această dată este vorba de un proiect ce vizează predarea mai multor limbi, derulat cu mai mulți parteneri : Euroinform Ltd – Sofia, Bulgaria, Associazione Nazionale Insegnanti – Napoli, Italia, Fundația EuroEd Iasi, Romania și Institutul E-KU de Limbă și comunicare interculturală din Nitra, Slovacia. Limbile conținute sunt bulgara, româna și italiana, materialele fiind gândite pentru învățarea lor ca limbă străină. Contextele în care pot fi învățate aceste limbi sunt foarte diverse, pornind de la cel școlar până la contexte generate în plan social (fenomenul imigrației, turismul) sau profesional (nevoile pieții muncii). Un aspect important luat în considerație este așadar interacțiunea interculturală și la nivel de civilizație.

Perspectiva asupra predării limbilor ține cont de realități sociale care o transcend dar care îi dau o orientare. Ca și în cazul primului proiect prezentat, datele de armonizare se îmbină cu cele de specificitate.

Obiectivele sunt generale și se înscriu în sfera inovației didactice. Iată câteva dintre acestea: dezvoltarea de conținuturi, tehnici și practici inovatoare bazate pe tehnologia TIC pentru programul de învățare pe tot parcursul vieții; transferarea de idei metodologice din sfera educației pentru adulți spre alte contexte din Europa, contexte care au aceeași percepție asupra muzicii; îmbunătățirea calității și cooperării în cadrul organizațiilor implicate în educarea adultului; informarea instituțiilor și autorităților implicate în predarea limbilor despre coerența acestei metode și despre modalitățile de a o integra în curriculum; promovarea schimburilor online între experți din diferite țări. Activitățile oglindesc aceste obiective și le concretizează. Menționăm în continuare câteva dintre cele mai relevante din perspectiva analizei noastre. Este vorba în primul rând de întâlniri la nivel local, cu echipele de lucru ale fiecărui partener, cu scopul de a crea cadre metodologice și de a dezvolta o abordare de introducere a metodei de lucru, precum și întâlniri ale partenerilor, la nivel transnațional, pentru a decide metodologia de lucru, pentru a împărtăși experiențele și pentru a analiza și evalua procesul desfășurat. Urmează apoi, într-o succesiune cronologică, realizarea de repere și recomandări pentru introducerea metodei de predare a limbilor străine cu ajutorul muzicii, traducerea lor în limbile utilizate și publicarea pe portalul web. Intrând apoi în elaborarea propriu-zisă a materialelor, trebuie să menționăm fabricarea de mostre de material didactic – teme, vocabular, conținuturi gramaticale, teste de limbă proiectate pentru

autoevaluarea elevilor, repetiții având ca suport sisteme karaoke – și prezentarea lor pe portalul web. A urmat apoi proiectarea suportului informatic și anume, a unui portal web în cele trei limbi conținând materialul didactic amintit mai sus (scrierea, traducerea și editarea lui). O ultima etapă relevantă pentru calitatea didactică a materialului a fost pilotarea produselor în cadrul școlilor partenere, în cooperare cu partenerii asociați alegând un public potrivit pentru pilotare (școli și centre de educare a adulților), analizarea feedback-ului, evaluarea și finalizarea produsului cu rezultatele experimentării.

Aportul specific, generat la predarea fiecărei limbi în parte, este foarte complex. În acest caz suportul, cântecele, au rolul determinant. Acestea conțin în primul rând foneme, lexic și structuri morfosintactice care țin de limba lor respectivă. Cântecele însă spun mai mult decât cuvintele unei limbi, pentru că vor comunica elemente identitare ce țin de cultura, civilizația, psihologia locuitorilor unui spațiu lingvistic. Ritmul cântecului, comunica într-un mod subtil, afectiv, date intraductibile. Textul, de obicei foarte poetic al cântecelor, trimite spre metalimbaj și deci spre o încărcătură suprasemantică la nivelul receptării. Este vorba de o învățare prin implicare emoțională parțial conștientă, parțial inconștientă. Aspecte culturale ale țărilor transpar intrinsec în cântecele lor. În plus utilizarea aici a secvențelor video, a imaginilor, familiarizează și deschide spre receptarea contururilor identității naționale.

Putem concluziona că proiectul prezentat în aceste rânduri este unul foarte bine gândit și binevenit pentru predarea limbii romane ca limba străină, în care armonizarea capătă o valență multiplă prin implicarea muzicii – armonie comunicativă prin excelență.

Un ultim proiect pe care ne-am propus să îl prezentăm este „Art common language”. Acest proiect este diferit de celelalte prin aceea că nu mai vizează predarea efectivă a unei limbi, ci comunicarea de date care țin de tradiții, obiceiuri ce descriu într-un mod aparte, autentic și viu, componenta identitară. Este o experiență care, trecând în situația didactică, crează oportunitatea de a se realiza un fel de comunitate compusă din elevi și profesori din diferite țări care își împărtășesc tradițiile și obiceiurile. Acestea devin un limbaj în care se armonizează diferitele elemente de specificitate.

Partenerii sunt din România, Polonia, Marea Britanie, Portugalia, Germania, Grecia, Italia și Turcia. Se realizează astfel un context european al educației pentru diversitate.

Obiectivul cel mai important este acela de a propune o viziune interculturală comparativă în care fiecare partener își integrează mai bine propria cultură, dar relaționează și cu diversitatea care devine resursă și stimul.

Activitățile proiectului se sprijină pe diversele moduri de exprimare ale artei populare. Exista activități care presupun pe de o parte extinderea atenției și cunoașterii spre zone

geografice necunoscute, (de exemplu vizitarea unor orașe renumite pentru meșteșugurile și artizanatele lor) iar pe de altă parte se are în vedere și înțelegerea asemănărilor și diferențelor culturale, prin studiul practic și interactiv al tradițiilor autohtone.

Privind generic cele trei proiecte prezentate aici se poate afirma că prin acestea limba română ca limbă străină a beneficiat de contexte noi din punctul de vedere al predării. Acest fapt crează un plus de motivație la nivelul învățării și situează limba, cultura și civilizația românească într-un câmp de vizibilitate care nu eludează, ci îi respectă, specificitatea.

Bibliografie

1. www.allproject.info
2. www.languagesbysongs.eu
3. Colibaba Stefan, Colibaba Anca (2010) Developing online language courses – the new Challenge for materials developers in Criza valorilor și valorile crizei, Iași, Alfa, 2010
4. Gage, N. L., Berliner, D. C. (1992). Educational psychology (5th ed.). Boston: Houghton Mifflin.

Claudia Elena Dinu este cadru didactic la Facultatea de Medicină a Universității de Medicină și Farmacie Gr. T. Popa Iași. Domeniile de predare sunt limba franceză și limba română ca limbă străină. În aria cercetării se ocupă cu elemente de analiza discursului și comunicării medicale, studiul sociologic al vocației.